

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
КАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНІКА

Факультет економічний

Кафедра обліку і оподаткування

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ОК 20. ОСНОВИ ЕКОНОМІЧНОГО КОНТРОЛЮ

Рівень вищої освіти – перший (бакалаврський)

Освітня програма Облік і оподаткування

Спеціальність D1 Облік і оподаткування

Галузь знань D Бізнес, адміністрування та право

Затверджено на засіданні кафедри обліку і оподаткування
Протокол № 1 від 26 серпня 2025 р.

м. Івано-Франківськ – 2025

1. Загальна інформація	
Назва дисципліни	Основи економічного контролю
Викладач (-і)	Баланюк І.Ф., д.е.н., професор, завідувач кафедри обліку і оподаткування
Контактний телефон викладача	+38(050)3733282
Е-mail викладача	ivan.balaniuk@cnu.edu.ua
Обсяг дисципліни	3 кредитів ЄКТС, 90 год
Формат дисципліни	Денний та заочний
Посилання на сайт дистанційного навчання	https://d-learn.pnu.edu.ua/developer/course/view/3639
Консультації	Очні консультації: згідно розкладу консультацій: https://koia.pnu.edu.ua/hrafik-provedennia-konsultatsij/

2. Анотація до навчальної дисципліни

Економічний контроль в умовах ринкових відносин є системою конкретних заходів направлених на забезпечення раціонального та ефективного функціонування підприємств усіх форм власності.

Предметом вивчення навчальної дисципліни “Основи економічного контролю” розуміють господарські процеси та фінансові операції підприємств, які розглядаються з позиції законності, економічної ефективності, забезпечення збереження власності, правильності формування та використання фондів, достовірності обліку та звітності, їх повноти та відповідності встановленим нормативам.

Навчальна дисципліна “Основи економічного контролю” є обов’язковою складовою навчального плану, циклу дисциплін професійної підготовки бакалаврів спеціальності обліку і оподаткування.

Місце навчальної дисципліни в структурно-логічній схемі наведено в освітньо-професійній програмі

https://nmv.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/118/2023/10/071osvitnia-programa_bak-2023.pdf

3. Мета та цілі курсу

Метою викладання дисципліни є засвоєння студентами теоретичних основ, методичних та організаційних положень і набуття практичних навичок проведення економічного контролю діяльності підприємств, установ та організацій для встановлення законності, доцільності і раціональності використання ними економічних ресурсів, здійснення господарських операцій; виявлення та усунення помилок і порушень, попередження їх виникнення у майбутньому; пошуку резервів підвищення ефективності функціонування об’єктів контролю.

Формування теоретичних основ економічного контролю передбачає:

- розуміння базових категорій та новітніх теорій, концепцій, технологій і методів у сфері економічного контролю;
- розуміння основних етапів організації та здійснення економічного контролю, їх специфіки за формами контролю;
- здатність застосовувати теоретичні, методичні і практичні підходи щодо організації економічного контролю;
- здатність застосовувати теоретичні знання для узагальнення результатів контрольних заходів;
- здатність оцінювати ефективність функціонування системи економічного контролю діяльності органів державної влади і місцевого самоврядування, суб’єктів господарювання.

4. Програмні компетентності та результати навчання

ПК. Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми під час професійної діяльності у сфері обліку, аудиту та оподаткування або в процесі навчання, що передбачає застосування теорій та методів економічної науки і характеризується комплексністю й невизначеністю умов.

Загальні компетентності:

- ЗК01. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.
- ЗК03. Здатність працювати в команді.
- ЗК04. Здатність працювати автономно.
- ЗК07. Здатність бути критичним та самокритичним.
- ЗК08. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.

Фахові компетентності:

СК08. Ідентифікувати та оцінювати ризики недосягнення управлінських цілей суб'єкта господарювання, недотримання ним законодавства та регулювання діяльності, недостовірності звітності, збереження й використання його ресурсів.

СК09. Здійснювати зовнішній та внутрішній контроль діяльності підприємства та дотримання ним законодавства з бухгалтерського обліку і оподаткування.

СК11. Демонструвати розуміння вимог щодо професійної діяльності, зумовлених необхідністю забезпечення сталого розвитку України, її зміцнення як демократичної, соціальної, правової держави.

Програмні результати навчання:

ПР02. Розуміти місце і значення облікової, аналітичної, контрольної, податкової та статистичної систем в інформаційному забезпеченні користувачів обліково-аналітичної інформації у вирішенні проблем в сфері соціальної, економічної і екологічної відповідальності підприємств.

ПР03. Визначати сутність об'єктів обліку, аналізу, контролю, аудиту, оподаткування та розуміти їх роль і місце в господарській діяльності.

ПР05. Володіти методичним інструментарієм обліку, аналізу, контролю, аудиту та оподаткування господарської діяльності підприємств.

ПР06. Розуміти особливості практики здійснення обліку, аналізу, контролю, аудиту та оподаткування діяльності підприємств різних форм власності, організаційно-правових форм господарювання та видів економічної діяльності.

5. Організація навчання

Обсяг курсу – 90 год.			
Вид заняття		Загальна кількість годин	
		ден.	заоч.
лекції		16	6
практичні		14	4
самостійна робота		60	80
Ознаки курсу			
Семестр	Спеціальність	Курс (рік навчання)	Статус дисципліни
IV	D1 Облік і оподаткування	другий	обов'язкова

Тематика навчальної дисципліни

Тема, план	Кількість годин					
	лекція		практичне заняття		самостійна робота	
	ден.	заоч.	ден.	заоч.	ден.	заоч.
Тема 1. Економічний контроль, його предмет і метод 1. Сутність економічного контролю та його місце в управлінні підприємством і економікою загалом 2. Предмет, об'єкт, принципи економічного контролю 3. Суб'єкти економічного контролю 4. Завдання та функції економічного контролю в сучасних умовах господарювання	2		2		8	15
Тема 2. Методи та способи економічного контролю 1. Поняття методу та способів економічного контролю, їх відмінності та взаємозв'язок 2. Загальнонаукові методи в економічному контролі 3. Спеціальні методи економічного контролю 4. Сучасні способи та прийоми економічного контролю в умовах цифрової економіки		2	2		8	10
Тема 3. Види та складові економічного контролю 1. Класифікація економічного контролю за ознаками 2. Первинний господарський контроль 3. Управлінський контроль та внутрішній аудит 4. Фінансовий та зовнішній незалежний контроль (аудит) 5. Суспільний контроль			2	2	8	10
Тема 4. Інформаційне забезпечення економічного контролю 1. Поняття та роль інформаційної бази в системі економічного контролю 2. Основні джерела економічної інформації для контролю та їх аналітичне використання 3. Інформаційне забезпечення контрольних процедур: документи, облікові реєстри, електронні системи 4. Використання сучасних цифрових технологій та автоматизованих систем для збору, обробки та аналізу інформації в процесі економічного контролю.		2	2		8	10

Тема 5. Наслідки та відповідальність за порушення у фінансово-господарській діяльності 1. Поняття відповідальності у фінансово-господарській сфері 2. Види відповідальності за порушення 3. Органи, що здійснюють контроль та можуть притягувати до відповідальності 4. Механізми запобігання та реагування на порушення	2		2		10	10
Тема 6. Інвентаризація як особливий інструмент економічного контролю 1. Поняття та завдання інвентаризації, періодичність проведення 2. Функції інвентаризаційних комісій 3. Порядок проведення інвентаризації 4. Оформлення документів інвентаризації 5. Реалізація результатів інвентаризації	4	2	2	2	10	15
Тема 7. Організація ефективної системи економічного контролю та оцінювання її результативності 1. Принципи побудови ефективної системи контролю 2. Організація системи економічного контролю на рівні підприємства 3. Система економічного контролю на рівні держави та економіки 4. Інтеграція системи контролю підприємств та держави 5. Критерії, показники та методи ефективності системи контролю	2		2		8	10
Разом	16	6	14	4	60	80

6. Система оцінювання курсу	
Загальна система оцінювання навчальної дисципліни	Система оцінювання 100 бальна: 50 балів протягом семестру, 50 балів за екзамен. 100 бальна: 50 протягом семестру, 50 за іспит. Зараховано – «відмінно» (90-100 балів (A – за шкалою ECTS))– студент демонструє повні і глибокі знання навчального матеріалу, достовірний рівень розвитку умінь та навичок, правильне й обґрунтоване формулювання практичних висновків, наводить повний обґрунтований розв'язок прикладів та задач, аналізує причинно-наслідкові зв'язки; вільно володіє науковими термінами;

	<p>Зараховано – «добре» (70-89 балів (за шкалою ECTS: 80-89 – В; 70-79 – С)) – студент демонструє повні знання навчального матеріалу, але допускає незначні пропуски фактичного матеріалу, вміє застосувати його до розв’язання конкретних прикладів та задач, у деяких випадках нечітко формулює загалом правильні відповіді, допускає окремі несуттєві помилки та неточності розв’язках;</p> <p>Зараховано – «задовільно» (50-69 балів (за шкалою ECTS: 60-69 – D; 50-59 - E) – студент володіє більшою частиною фактичного матеріалу, але викладає його не досить послідовно і логічно, допускає істотні пропуски у відповіді, не завжди вміє правильно застосувати набуті знання до розв’язання конкретних прикладів та задач, нечітко, а інколи й невірно формулює основні твердження та причинно-наслідкові зв’язки;</p> <p>Незараховано (менше 50 балів (за шкалою ECTS: 26-49 – FX; 1-25 - F)) – студент не володіє достатнім рівнем необхідних знань, умінь, навичок, науковими термінами.</p>
	<p>Накопичення балів студентом під час вивчення дисципліни проводиться у такому співвідношенні:</p> <ul style="list-style-type: none"> – поточне оцінювання на практичних заняттях – 40 балів (усні відповіді, розв’язання практичних завдань, контрольна робота); – самостійна робота – 10 балів (контроль самостійної – тести); – екзамен – 50 балів. <p>Поточний контроль проводиться на кожному практичному занятті студент повинен отримати три і більше оцінок шляхом виконання завдань, отриманих в процесі навчання.</p>
	<p>За кожен вид робіт студент отримує оцінку в 100 бальній шкалі.</p> <p>Отримання додаткових балів за дисципліною можливе в разі виконання індивідуальних завдань, попередньо узгоджених з викладачем. Також за рішенням кафедри обліку і оподаткування здобувачам освіти, які брали участь у роботі конференцій, студентських наукових гуртків, підготовці публікацій, а також були учасниками олімпіад, конкурсів, можуть присуджуватися додаткові бали (див. «Порядок організації та проведення оцінювання успішності здобувачів вищої освіти Карпатського національного університету імені Василя Стефаника», URL: https://surl.li/wmmuhb); «Положення про організацію освітнього процесу та розробку основних документів з організації освітнього процесу в Карпатському національному університеті імені Василя Стефаника» URL: https://surl.li/dxovqb).</p>
<p>Вимоги до письмових робіт</p>	<p>Студент виконує контрольну роботу, головна мета якої – перевірка ступеня засвоєння теоретичних положень курсу (студенти заочної форми навчання виконують контрольну роботу у формі домашньої контрольної роботи та захищають під час останнього практичного заняття). У разі відсутності студента при написанні контрольної роботи йому надається можливість виконати цей вид роботи в межах індивідуально-консультативної роботи з викладачем або в межах визначеного викладачем відповідного практичного заняття.</p>
<p>Практичні заняття</p>	<p>Практичне заняття проводиться з метою формування у студентів умінь і навичок з предмету, вирішення сформульованих завдань, їх перевірка та оцінювання. За метою і структурою практичні заняття пов’язують теоретичне і практичне навчання з дисципліни, а також передбачають попередній контроль знань студентів. Оцінка за практичні заняття враховується при виставленні підсумкової оцінки з дисципліни.</p>

Самостійна робота	<p>Загальний обсяг годин самостійної роботи студента, що відводиться на вивчення дисципліни “Основи економічного контролю” складає 60 год. денної форми навчання та 80 год. – заочної. Студентам пропонується виконання завдань, що розміщені у Системі дистанційного навчання Карпатського національного університету імені В. Стефаника.</p> <p>Згідно графіку навчального процесу в період контролю за самостійною роботою студент проходить тестування на платформі дистанційного навчання.</p>
Методи навчання	<p>Наочні методи навчання – ґрунтуються на візуальному сприйнятті інформації для полегшення вивчення навчального матеріалу (використання ілюстрацій, графіків, схем, мультимедійних матеріалів, презентації).</p> <p>Інтерактивні методи навчання – ґрунтуються на принципі зворотного зв'язку, коли здобувач освіти отримує відповіді, зауваження та поради щодо певної проблематики від викладача чи одногрупників; коли здобувачі освіти взаємодіють між собою, а викладач виступає координатором та наставником, а також стежить за дотриманням навчальних та етичних норм (відповіді на запитання та опитування думок здобувачів освіти тощо).</p> <p>Практичні методи навчання – передбачають виконання завдань, які спрямовані на розвиток навичок і практичного застосування знань.</p> <p>Інноваційні методи навчання – поєднують інтерактивні та комп'ютерні технології. Серед інноваційних методів навчання використовуються: компетентісний метод, використання інформаційно-комунікаційних технологій.</p> <p>Методи дистанційного навчання – ґрунтуються на використанні інформаційних технологій, в т.ч. університетської системи дистанційного навчання (https://d-learn.cnu.edu.ua), платформ для організації відеоконференцій: Zoom Video Communications.</p>
Умови допуску до підсумкового контролю	<p>Семестровий контроль у формі екзамену передбачає, що підсумкова оцінка (у стобальній шкалі) з навчальної дисципліни визначається як сума оцінок за поточне оцінювання, самостійну роботу.</p>
Підсумковий контроль	<p>Форма контролю: екзамен.</p> <p>Приклад структури білету наведено в системі дистанційного навчання: https://d-learn.pnu.edu.ua/developer/course/view/3639</p>

7. Політика курсу

Студент повинен самостійно виконувати навчальні завдання, завдання поточного та підсумкового контролю результатів навчання.

Студент опрацьовує питання, що призначені для самостійного вивчення і для контролю проходить тестування в системі дистанційного навчання, виконує контрольну роботу у визначений для самостійної роботи період згідно графіку навчального процесу.

Академічну заборгованість студент здає відповідно до графіку ліквідації академічної заборгованості за встановленими в університеті правилами.

Очікується, що студенти будуть дотримуватися принципів академічної доброчесності, усвідомлюючи наслідки її порушення, що визначається Положенням про запобігання та виявлення плагіату у Карпатському національному університеті імені Василя Стефаника <https://pnu.edu.ua/положення-про-запобігання-плагіату/>. Мобільні пристрої дозволяється використовувати лише для виконання он-лайн тестування. Вживати їжу та напої під час занять в аудиторії забороняється (крім води або за медичними показаннями).

Відвідування занять є важливою складовою навчання. Очікується, що всі студенти відвідають усі лекції і практичні заняття курсу. Студенти мають інформувати викладача про неможливість відвідати заняття. За об'єктивних причин (наприклад, хвороба, міжнародне

стажування) навчання може відбуватись в дистанційному форматі відповідно до встановлених університетом правил. Пропуски занять відпрацьовуються на консультаціях.

При використанні технологій штучного інтелекту студенти повинні дотримуватись «Рекомендацій щодо відповідального впровадження та використання технологій штучного інтелекту в закладах вищої освіти» (URL: <https://surl.li/zntjkk>).

8. Рекомендована література та інші джерела

Нормативні документи

1. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні: Закон України від 16.07.1999 № 996-XIV. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/996-14>.

2. Податковий кодекс України: Закон України від 2 грудня 2010 року № 2755-VI. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>.

3. Про основні засади здійснення державного фінансового контролю в Україні: Закон України. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2939-12#Text>

4. Положення про інвентаризацію активів та зобов'язань: Наказ МФУ від 02.09.2014 № 879. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1365-14#Text>

5. Про аудит фінансової звітності та аудиторську діяльність: Закон України. (Відомості Верховної Ради (ВВР), 2018, № 9, ст.50). <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2258-19#Text>

6. Лімська декларація. https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/998_090#Text

7. Про затвердження Положення про Державну аудиторську службу України. Постанова КМУ від 3 лютого 2016 р. № 43. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/43-2016-%D0%BF#Text>

8. Положення про інвентаризацію активів та зобов'язань (наказ МФУ від 02.09.2014 № 879). <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1365-14#Text>

9. Методика проведення інвентаризації об'єктів державної власності, Затверджена Постановою Кабінету Міністрів України від 30 листопада 2005 року № 1121. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1121-2005-%D0%BF#Text>

10. Положення про документальне забезпечення записів у бухгалтерському обліку, затвердженим наказом Міністерства фінансів України від 24 травня 1995 р. № 88, <https://ips.ligazakon.net/document/RE27233?an=1>

11. Про затвердження типових форм для відображення бюджетними установами результатів інвентаризації. Наказ Міністерства Фінансів України № 572 від 17.06.2015 р. <https://ips.ligazakon.net/document/RE27233?an=1>

12. Положення про інвентаризацію активів та зобов'язань (наказ МФУ від 02.09.2014 № 879). <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1365-14#Text>

Наукові публікації

13. Баланюк І.Ф., Черневий Ю.І., Іваночко Б.Р., Безрукий Т.М., Юхневич А.М. Методологічні засади наукових досліджень обліково-аналітичного забезпечення та економічного контролю в управлінні бізнесом. *Актуальні питання економічних наук*. 2025. №12. DOI: <https://doi.org/10.5281/zenodo.16413722>

14. Баланюк І.Ф., Кузьмін Т.Л., Смушак М.М., Вовчук В.І., Кобилянський В.В. Обліково-аналітичне, матеріально-технічне забезпечення сільськогосподарських підприємств у системі управління маркетингових досліджень та економічного контролю. *Міжнародний науковий журнал «Інтернаука»*. Секція: «Економічні науки» 2(82)/2024 том 2. С. 62-70. DOI:10.25313/2520-2294-2024-2-9665

15. Баланюк І.Ф., Іваночко Б.Р. Методологічна оцінка інвестиційної діяльності та організація економічного контролю за інвестиціями у територіальних громадах // *Міжнародний науковий журнал "Інтернаука"*. Серія: "Економічні науки". 2024. № 12. <https://doi.org/10.25313/2520-2294-2024-12-10559>

16. Баланюк І.Ф., Кузьмін Т.Л., Бойчук Т.Р., Смушак М.В. Обліково-аналітичне

забезпечення та економічний контроль розрахунків із оплати праці персоналу підприємства із застосуванням цифрових технологій й управління грантовою діяльністю. *Актуальні проблеми розвитку економіки регіону*. 2024. Вип 20. Т.2. С. 325-335. <https://doi.org/10.15330/apred.2.20.325-335>

17. Баланюк І.Ф., Сас Л.С., Кузьмін Т.Л., Смушак М.В. Цифрові технології обліково-аналітичного забезпечення та економічного контролю аутсорсингової й консалтингової діяльності підприємств. *Актуальні проблеми розвитку економіки регіону*. Том 1. Вип 20 (2024). С. 363-371. DOI: <https://doi.org/10.15330/apred.1.20.363-371>

18. Баланюк І.Ф., Іванюк Т.Л. Автоматизація бухгалтерського обліку та внутрішньогосподарського контролю як фактор успішної діяльності компаній. *Міжнародний науковий журнал "Інтернаука"*. 2022. №9. С. 8-11.

19. Баланюк І.Ф., Григорів О.О., Іванюк Т.Л. Організація обліку і контролю готової продукції підприємства. *Інноваційна економіка*. 2020. № 2 [82]. С. 157-163.

20. Михалків А.А., Косташ Т.В. Внутрішній контроль процесу господарювання: проблеми організації. *Економіка та держава* № 1/2020. С. 61-65. URL.http://www.economy.in.ua/pdf/1_2020/13.pdf

Професор Баланюк І. Ф.